

ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขต ในกรุงเทพมหานคร*

WASTE MANAGEMENT ACHIEVEMENT OF DISTRICT OFFICES IN BANGKOK METROPOLITAN

ภัทรารวีย์ ปัญญากุลวัฒน์¹, กมลพร กัลยานมิตร², สติธย์ นิยมญาติ³ และ ทศนีย์ ลักษณะนิชนชัย⁴

Pattalalave Punyakulawat¹, Kamolporn Kalyanamitra², Satit Niyomyaht³,
and Tassanee Lakkanapichonchat⁴

¹⁻⁴คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹⁻⁴Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

Corresponding Author's Email: jynjan_apa@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 21 กรกฎาคม 2568; วันที่แก้ไขบทความ: 4 สิงหาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ: 6 สิงหาคม 2568

Received 21 July 2025; Revised 4 August 2025; Accepted 6 August 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร 2) วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร และ 3) เสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร 7 คน บุคลากรของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร 7 คน ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่พื้นที่

Citation:



* ภัทรารวีย์ ปัญญากุลวัฒน์, กมลพร กัลยานมิตร, สติธย์ นิยมญาติ และ ทศนีย์ ลักษณะนิชนชัย. (2568).

ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(4), 859-876.

Pattalalave Punyakulawat, Kamolporn Kalyanamitra, Satit Niyomyaht,
and Tassanee Lakkanapichonchat. (2025). Waste Management Achievement Of District Offices In
Bangkok Metropolitan. Modern Academic Development and Promotion Journal, 3(4), 859-876.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

สำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร 7 คน และนักวิชาการ 2 คน รวม 23 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การสรุปความแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร ตามแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี ยังไม่สามารถสร้างวินัยในการลดและคัดแยกขยะของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้จะมีการจัดเก็บขยะตามเวลาที่กำหนดและรณรงค์ไม่ให้เทรวมเพื่อลดขยะให้เหลือศูนย์ แต่การกำจัดยังเน้นการฝังกลบ 2) ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนไม่คัดแยกขยะและมีการบริโภคที่ก่อให้เกิดขยะเพิ่มขึ้น รวมถึงความสับสนจากแผนบริหารขยะหลายฉบับของกรุงเทพมหานครที่นำมาปฏิบัติได้ยาก 3) แนวทางการบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร พบว่า ควรเน้นการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง พร้อมเพิ่มบทลงโทษเพื่อผลักดันการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์, การจัดการขยะ, สำนักงานเขต, กรุงเทพมหานคร

Abstract

This research objectives were 1) to evaluate waste management achievement of district offices in Bangkok Metropolitan, 2) to analyze problems and obstacles in waste management achievement of district offices in Bangkok Metropolitan, and 3) to recommend waste management guidelines for district offices in Bangkok Metropolitan. This research was qualitative conducting with key informants: 7 Bangkok district office administrators, 7 Bangkok district office personnel, residents of Bangkok district office area, and 2 academics, totaling 23 key informants by a purposive selection. The research instrument was semi-structured interviews. Data were analyzed using descriptive summary.

The research results found that 1) waste management achievement of district offices in Bangkok Metropolitan, in accordance with the 20-year strategic plan, had not effectively cultivated discipline in waste reduction and separation among citizens, despite scheduled waste collection and campaigns against dumping to achieve zero waste, disposal still emphasizes landfilling, 2) the problems and obstacles in waste management achievement of district offices in Bangkok Metropolitan revealed that citizens did not separate their waste and consumed more waste. This included confusion stemming from Bangkok's numerous waste management plans, which were difficult to implement, and 3) the waste management guidelines for district offices in Bangkok Metropolitan indicated that they should emphasize strict law enforcement and increased penalties to promote serious and continuous waste management from the source.

Keywords: Achievement, Waste Management, District Offices, Bangkok Metropolitan

บทนำ

ปัญหาขยะมูลฝอย (หมายถึง ขยะทั่วไปที่เกิดจากการอุปโภคบริโภค กิจกรรมทั้งหลายของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นบ้านเรือน ชุมชน ตลาด ร้านค้า และโรงงาน) ในประเทศไทยถือเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่เกิดขึ้นจากน้ำมือมนุษย์ ซึ่งมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกันในหลายแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมกรบริโภคและการแยกขยะจากต้นทางการจัดการขยะที่ไม่ได้มาตรฐานก่อให้เกิดมลพิษและไม่เกิดการนำกลับมาใช้ซ้ำ ปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อม เช่น ปฏิกริยาเรือนกระจกที่มีสาเหตุจากขยะเทกองที่ปล่อยก๊าซมีเทน ซัลเฟอร์กับคาร์บอนไดออกไซด์ออกมา ปัญหาขยะในทะเลที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์ในทะเล เป็นต้น (School of Changemakers, 2021) ซึ่งหากไม่มีการบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศน์ และเกิดผลกระทบตามมาอีกมากมาย ทั้งนี้สาเหตุดังกล่าวมาจากความเจริญ การเพิ่มขึ้นของ

ประชากร และการพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้สิ่งที่ไม่ต้องการถูกโยนทิ้งเป็นขยะ สร้างมลพิษให้กับโลก (Jamphong, P. & Chuin, S, 2017) และส่งผลทางการเปลี่ยนแปลงสภาพของดิน น้ำ และอากาศ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ที่มีผลมาจากขยะ (Dankhunthot, S, 2017)

ประเทศไทย เมื่อพิจารณาปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเป็นรายภูมิภาค ภาคกลางมีปริมาณขยะมูลฝอยสูงสุดประมาณ 17,511 ตันต่อวัน รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 16,882 ตันต่อวัน กรุงเทพมหานคร 12,890 ตันต่อวัน ภาคใต้ 8,684 ตันต่อวัน ภาคตะวันออก 6,565 ตันต่อวัน ภาคเหนือ 4,585 ตันต่อวัน และภาคตะวันตก 3,294 ตันต่อวันตามลำดับ (กรมควบคุมมลพิษ, 2565) ขยะปริมาณมหาศาลดังกล่าวได้สร้างปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รัฐจึงมีนโยบายด้านการบริหารจัดการขยะ แก้ไขปัญหาขยะตาม Roadmap โดยให้มีการดำเนินการทั้งแก้ปัญหาขยะเก่าและขยะที่เกิดขึ้นใหม่ วางระเบียบมาตรการต่าง ๆ และส่งเสริมการสร้างวินัยของคนในชาติ รวมไปถึงการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละจังหวัด โดยการจัดทำแผนบริหารจัดการขยะ ด้วยการคัดแยกขยะของเสียตามประเภทของขยะ และจัดสถานที่เก็บรวบรวมขยะภายในจังหวัด (Jamphong, P. & Chuin, S, 2017)

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นต่อวันมากที่สุดของประเทศไทย จากข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยโดยสำนักสิ่งแวดล้อม ระบุว่าในปีงบประมาณ 2561 (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2560 – เดือนเมษายน 2561) จัดเก็บขยะมูลฝอย 2.23 ล้านตัน เฉลี่ยวันละ 10,525 ตัน นับว่าสูงที่สุดในรอบ 8 ปีเมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งปริมาณขยะใน กทม. มีแนวโน้มมากขึ้น เนื่องมาจากหลายสาเหตุ ไม่ว่าจะเป็นจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของเมืองในเขตชั้นนอกและชั้นใน โดยเฉพาะพื้นที่ใกล้เส้นทางรถไฟฟ้า และการเพิ่มจำนวนของผู้คนที่เข้ามาทำงานไปจนถึงนักท่องเที่ยว โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์คาดการณ์ว่าในปี 2573 คนกรุงเทพฯ จะผลิตขยะรวมกัน 15,029 ตัน/วัน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อความต้องการใช้ทรัพยากรและงบประมาณที่มากขึ้น (ธรา บัวคำศรี, 2562) ตามแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี (2556-2575) กรุงเทพมหานครต้องลดปริมาณขยะลงเหลือศูนย์ หรือให้เหลือขยะที่จะนำไปกำจัดไม่เกินร้อยละ 20 และภายในปี 2566 ต้องเปลี่ยนวิธีการกำจัดขยะจากฝังกลบร้อยละ 80 เหลือเพียงร้อยละ 20 ด้วยการ

สร้างโรงไฟฟ้าขยะเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากข้อมูลพบว่าเป้าหมายที่ต้องการลดการฝังกลบเหลือร้อยละ 30 ในปี 2566 ยังเป็นเรื่องยาก เพราะปัจจุบันมีขยะเกือบ 9,000 ตันต่อวันที่ถูกส่งไปฝังกลบ และมีเพียง 500 ตันต่อวันที่ถูกส่งไปกำจัดที่โรงไฟฟ้าหนองแขม ขณะที่โรงไฟฟ้า 2 แห่งที่อนุมัติแล้ว ทั้งโรงไฟฟ้าอ่อนนุชและหนองแขมยังไม่สามารถดำเนินการได้ โดยในจำนวนขยะ 10,706 ตันต่อวัน สามารถแยกขยะเพื่อรีไซเคิลได้ประมาณ 3,672 ตันต่อวันเท่านั้น (ไทยพับลิก้า, 2565) Greenpeace ระบุว่า “หัวใจสำคัญ” ของการบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืน คือการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง แต่ปัจจุบันกรุงเทพฯ ยังไม่มีกระบวนการคัดแยกขยะอย่างเป็นระบบ และไม่มีสถานที่กำจัดขยะโดยการคัดแยก ส่งผลให้ประชาชนเองก็ไม่อยากแยกขยะ เพราะคิดว่าถึงแยกไปแล้วสุดท้ายขยะทั้งหมดจะถูกเทรวมกันอยู่ดี (Greenpeace, 2022) ในการดำเนินงานให้บรรลุหมายนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคของประชาชนที่จะมีบทบาทอย่างมากตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ยกตัวอย่าง เช่น การเลือกซื้อ เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมจนกระทั่งการส่งคืนซากเมื่อใช้งานเสร็จสิ้นแล้ว หรือแม้แต่การคัดวงจรการเกิดขยะโดยการลดการใช้ การใช้ซ้ำ เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นภาคประชาชนมีส่วนสำคัญที่สามารถช่วยให้การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการนี้สำเร็จตามเป้าหมาย (สถาบันเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2564)

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานครต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์การบริหารการวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางประกอบการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับขยะมูลฝอย กรมควบคุมมลพิษ (2563) ได้ให้ความหมายของคำว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง การดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมต่าง ๆ ย่อมจะต้อง มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องมีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการอุปโภคบริโภค ผลจากการใช้ทรัพยากรดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดผลผลิตถูกทิ้งไปในรูปของมูลฝอยการเกิดขยะมูลฝอยในชุมชนที่ไม่ใช้แล้วหรือที่ทิ้งแล้ว หรือสิ่งอื่นใดที่ต้องเก็บกวาดจากที่ใด ๆ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร (2556) ได้กล่าวถึงรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย โดยมีเป้าหมายให้ชุมชนน่าอยู่ ปริมาณขยะลดลง มีความสะอาดมีสภาพแวดล้อมที่ดี มี 3 ประการดังนี้ 1) การพัฒนากลไกชุมชน คือ พัฒนาความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ดีในการจัดการ การริเริ่ม ส่งเสริมการเรียนรู้ สร้างความเข้มแข็ง ขยายผล 2) การพัฒนานวัตกรรม คือ จัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางสู่ปลายทาง ลดการเกิดขยะมูลฝอย คัดแยกขยะมูลฝอย ใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย รวบรวมขยะมูลฝอย ขนส่งและกำจัดขยะมูลฝอย 3) การพัฒนาความร่วมมือ คือ ประสานความร่วมมือเพื่อหนุนเสริมการจัดการขยะมูลฝอย ความร่วมมือในชุมชน) ผู้ประกอบการ เอกชน องค์กรเอกชนและสถาบันการศึกษา

3. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1980) ได้จำแนกชนิดของการมีส่วนร่วมเอาไว้ 4 ประเภท ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการตัดสินใจ (Decision making) 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินโครงการ (Implementation) 3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับผลประโยชน์อันเกิดจากโครงการนั้น ๆ (Benefits) และ 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผลโครงการ (Evaluation)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพควรอาศัยองค์ประกอบทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การ

ตัดสินใจ การปฏิบัติ การรับผลประโยชน์ ไปจนถึงการประเมินผล เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนในระยะยาว

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ประกอบด้วย ผู้บริหารสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน บุคลากรของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่พื้นที่สำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน และนักวิชาการ จำนวน 2 คน รวม 23 คน โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interviews) พัฒนาจากกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบบสัมภาษณ์ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้จริง

การรวบรวมข้อมูล ใช้ 3 วิธี ได้แก่ 1) การศึกษาจากเอกสาร โดยทบทวนวิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย บทความ เอกสารทางวิชาการ และเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งของกรุงเทพมหานครและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขต 2) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร และ 3) การสังเกตการณ์ โดยสังเกตเหตุการณ์จริงและพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น บุคลากรของสำนักงานเขตและประชาชนทั่วไป พร้อมทั้งจดบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะในพื้นที่ศึกษาเพื่อประกอบการวิเคราะห์ ช่วงระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2567 ถึง วันที่ 30 -มิถุนายน 2568

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตถูกถอดความ จัดหมวดหมู่ตามประเด็นการวิจัยและวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยตีความตาม

หลักการวิจัยเชิงคุณภาพ และจัดทำรายงานผลการวิจัยในรูปแบบการพรรณนา (Descriptive Narrative)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยรายด้านสรุปได้ดังนี้

1. การจัดการขยะที่แหล่งกำเนิด พบว่า สำนักงานเขตในกรุงเทพมหานครมีนโยบายการจัดการขยะที่แหล่งกำเนิด ซึ่งก็เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี (2556-2575) กรุงเทพมหานคร แผนปฏิบัติราชการกรุงเทพมหานคร ประจำปี พ.ศ. 2566 และนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งลดและควบคุมปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทางผ่านกิจกรรมรณรงค์และให้ความรู้ตามหลัก 3Rs แก่ 7 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ชุมชน สถานศึกษา อาคาร ตลาด ศาสนสถาน กิจกรรมหรือเทศกาล และอื่น ๆ เช่น การเผยแพร่ผ่าน Facebook จัดทำคู่มือ และการอบรม อย่างไรก็ตาม ประชาชนยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งเนื่องจากขาดแรงจูงใจจากภาครัฐในการกระตุ้นความร่วมมือ

2. การเก็บรวบรวมขยะ พบว่า สำนักงานเขตกรุงเทพมหานครมีระบบเก็บรวบรวมขยะอย่างเป็นระบบและจำแนกตามประเภท ขยะอันตรายจัดเก็บวันที่ 1 และ 15 ของเดือน เพื่อนำส่งสถานียกถ่ายหนองแขม ขยะติดเชื้อและหน้ากากอนามัยมีจุดรับเฉพาะ เช่น ถังสีแดงและถังสีส้ม ขยะเศษอาหารและรีไซเคิลใช้รถติดสติ๊กเกอร์ “ไม่เทรวม” เพื่อแยกประเภท ขยะทั่วไปประชาชนนำใส่ถุงดำทิ้งในจุดที่กำหนด พร้อมประชาสัมพันธ์วันเวลาจัดเก็บ เช่น ขยะชิ้นใหญ่ สำนักงานเขตจัดระบรถเก็บขยะขนาด 2 และ 5 ตัน พร้อมติดตั้งถังขยะแยกประเภทและคอกขยะในชุมชน อย่างไรก็ตาม บางพื้นที่ที่มีตรอกซอยแคบ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเก็บขยะ

3. การแปรรูปหรือการแปรสภาพขยะ พบว่า การแปรรูปขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานครดำเนินการโดยแปรรูปขยะอินทรีย์ เช่น เศษผัก ผลไม้ และอาหาร เป็นปุ๋ยหมักที่ศูนย์กำจัดมูลฝอยอ่อนนุช และผลิตพลังงานไฟฟ้าด้วยระบบทางกลและชีวภาพ (MBT) รวมถึงการจำหน่ายขยะรีไซเคิลเพื่อสร้างรายได้ให้กองทุนสวัสดิการพนักงาน โดย

ผลผลิต เช่น บัญหักษ์ นำไปใช้ดูแลต้นไม้และแจกจ่ายให้เกษตรกรและประชาชน ซึ่งช่วยลดปริมาณขยะและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก นอกจากนี้ สำนักงานเขตยังจัดกิจกรรมสาธิตในชุมชน โรงเรียน และร้านค้า เพื่อส่งเสริมการแปรรูปขยะอินทรีย์ตามนโยบายของผู้ว่าราชการฯ แต่การแปรรูปยังไม่สัมฤทธิ์ผลเต็มที่ เนื่องจากประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะต่ำ จากการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ทั่วถึง ส่งผลให้ขยะรีไซเคิลปะปนกับขยะทั่วไปสูงถึงร้อยละ 10-15

4. การขนถ่ายและการขนส่งขยะ พบว่า การขนถ่ายและขนส่งขยะในกรุงเทพมหานคร ดำเนินการโดยรถเก็บขยะและเจ้าหน้าที่สำนักงานเขต ครอบคลุมแหล่งกำเนิดหลัก ได้แก่ ที่พักอาศัย ชุมชน สถานศึกษา ตลาดสด และสถานประกอบการ โดยมีการจัดเก็บเป็นประจำเพื่อลดขยะตกค้าง ขยะอินทรีย์เก็บทุกวัน ขยะอันตรายเก็บวันที่ 1 และ 15 ของเดือน ขยะชิ้นใหญ่เก็บทุกวันเสาร์หรือตามกำหนดของแต่ละเขต ส่วนขยะติดเชื้อดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2545 ขยะที่เก็บได้จะถูกส่งไปยังศูนย์กำจัดหลัก ได้แก่ อ่อนนุช หนองแขม สายไหม และสถานีขนถ่ายย่อยรัชวิภา รวมถึงฝังกลบที่บ่อจังหวัดนครปฐมและฉะเชิงเทรา อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญคือการเข้าถึงพื้นที่ชุมชนที่มีทางสัญจรจำกัด และพฤติกรรมทิ้งขยะไม่เป็นเวลา ทำให้เกิดขยะตกค้างและต้องจัดเก็บเพิ่มเติม จึงเสนอให้จัดตั้งโรงหมักปุ๋ยอินทรีย์ในแต่ละเขต เพื่อลดปริมาณขยะและระยะทางขนส่งต่อไป

5. การกำจัดขยะมูลฝอย พบว่า การกำจัดขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นการฝังกลบร้อยละ 68 โดยวิธีอื่น ได้แก่ การเผา การทำปุ๋ยหมัก และการกำจัดเชิงกลชีวภาพ ขยะที่เก็บได้จะถูกนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี ณ ศูนย์กำจัดหลัก ได้แก่ อ่อนนุช (ฝังกลบ หมักปุ๋ย และเชิงกลชีวภาพ) หนองแขม (ฝังกลบและเผาเพื่อผลิตไฟฟ้า) และสายไหม (ฝังกลบและระบบกำจัดแบบผสมผสาน) อย่างไรก็ตาม ศูนย์เหล่านี้ยังไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะทั้งหมด จึงมีการส่งเสริมภาคเอกชนเข้าร่วมในโครงการ BOT เพื่อดำเนินการเผาขยะผลิตพลังงานไฟฟ้า เพื่อลดการฝังกลบ แม้ว่าจะมีความพยายามพัฒนา แต่ยังมีข้อกังวลจากประชาชนและนักวิชาการเรื่องผลกระทบต่อด้านมลพิษและความเหมาะสมของวิธีการกำจัดขยะ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) ขาดความร่วมมือจากประชาชนในการคัดแยกขยะตามประเภทและไม่ทิ้งขยะตามจุดที่สำนักงานเขตกำหนด 2) มีการลักลอบทิ้งขยะในพื้นที่ต้องห้าม เช่น ที่รกร้างว่างเปล่า ส่งผลให้เกิดปัญหาขยะสะสมและมลพิษ 3) งบประมาณในการบริหารจัดการขยะไม่เพียงพอ 4) กำลังคนไม่เพียงพอ เนื่องจาก การเกษียณอายุ ลาออก และโอนย้ายของลูกจ้างประจำโดยยังไม่ได้รับการทดแทน 5) ยานพาหนะและถังขยะมีจำนวนไม่เพียงพอ รวมทั้งขาดความทนทานและไม่เหมาะสมกับการใช้งาน 6) ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตจำกัด เช่น ไม่สามารถจัดซื้อถังขยะแยกประเภทเอง ต้องรอการจัดสรรจากสำนักสิ่งแวดล้อม 7) พฤติกรรมการบริโภคและการใช้ทรัพยากรฟุ่มเฟือยของประชาชน รวมถึงจำนวนประชากรแฝงที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นอย่างมาก 8) ขาดมาตรการหรือกิจกรรมจูงใจประชาชนให้คัดแยกขยะ 9) ปริมาณขยะอันตรายและขยะติดเชื้อเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การจัดเก็บและกำจัดมีความยากลำบากมากขึ้น 10) การมีหลายแผนบริหารจัดการขยะของกรุงเทพมหานคร ทำให้สำนักงานเขตเกิดความสับสนในการนำไปปฏิบัติ

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยปรับและจับกุมผู้กระทำความผิด พร้อมเพิ่มบทลงโทษให้มีความรุนแรงมากขึ้น เพื่อสร้างความเกรงกลัวและป้องกันการกระทำความผิด 2) ส่งเสริมการลดและคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยกำหนด มาตรการหรือกิจกรรมสร้างแรงจูงใจ เช่น ลดค่าธรรมเนียมการเก็บขยะ การใช้หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle) และการติดสติ๊กเกอร์หน้าบ้าน 3) ให้ความรู้ และสร้างจิตสำนึกเรื่องการจัดการขยะด้วยหลัก 3Rs อย่างต่อเนื่อง เพื่อผลลัพธ์ที่ยั่งยืน โดยใช้งบประมาณน้อยและปฏิบัติได้ง่าย 4) จัดตั้งถังขยะแยกประเภทอย่างเพียงพอ พร้อมสร้างความชัดเจนในการเก็บรวบรวมขยะ เพื่อให้ประชาชนทิ้งขยะถูกประเภท ส่งเสริมกระบวนการย่อยสลาย รีไซเคิล เผา และลดปริมาณขยะสุดท้ายที่ต้องกำจัด 5) พัฒนาประสิทธิภาพการกำจัดขยะให้รองรับปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการขยะ โดยบูรณาการแผ้วถางและดำเนินการทางกฎหมายร่วมกันอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การจัดการขยะที่แหล่งกำเนิด พบว่า การจัดการขยะที่แหล่งกำเนิดของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานครดำเนินการตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร โดยมีการรณรงค์เผยแพร่ความรู้เรื่องการลดและคัดแยกขยะตามหลัก 3Rs แก่กลุ่มเป้าหมายหลากหลายผ่านกิจกรรมและสื่อประชาสัมพันธ์ อย่างไรก็ตามประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม สาเหตุสำคัญคือการขาดแรงจูงใจจากภาครัฐในการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการจัดการขยะที่แหล่งกำเนิดอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรณชนก สังข์ชัย (2565) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการขยะของกรุงเทพมหานครสู่เป้าหมายตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ 20 ปี ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการขยะตามนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งมีจำนวน 8 นโยบาย ก็มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 20 ปี ซึ่งก็คือการมีเป้าหมายร่วมกันเกี่ยวกับการลดและควบคุมปริมาณมูลฝอย ตลอดจนการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการมูลฝอยตั้งแต่แหล่งกำเนิดจนถึงการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พันเอกประดิพัทธ์ ประดุงพรม (2563) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของศูนย์การทหารปืนใหญ่อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่า ใช้หลักของการจัดการขยะมูลฝอย 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การเกิดขยะมูลฝอย 2) การจัดการภายใน ณ แหล่งกำเนิด 3) การรวบรวม 4) การขนถ่ายและการขนส่ง 5) การคัดแยก 6) การนำกลับมาใช้ใหม่ และ 7) การกำจัดด้วยหลักการทั่วไป การใช้แนวคิด 3Rs (Reduce Reuse and Recycle) แนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste)

2. การเก็บรวบรวมขยะ พบว่า การเก็บรวบรวมขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการแยกประเภทขยะและกำหนดวัน เวลา และสถานที่จัดเก็บอย่างชัดเจน เพื่ออำนวยความสะดวกและลดปัญหาการทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นเวลารวมถึงมีมาตรการจัดเก็บขยะเฉพาะ เช่น ขยะอันตราย ขยะติดเชื้อ และขยะรีไซเคิล อย่างไรก็ตาม ยังพบอุปสรรคจากลักษณะพื้นที่บางส่วนของกรุงเทพมหานครที่

มีตรรกะขอแยก ทำให้การเก็บขยะในบางพื้นที่ดำเนินการได้ยาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตริยาภรณ์ พรหมคำ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางที่สำคัญคือ การจัดแบ่งประเภทรถเก็บขยะทั่วไปและขยะอันตรายที่ชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวิข สัตยารักษ์ (2566) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการขยะในพื้นที่เทศบาลตำบลควนเนียง จังหวัดสงขลา การศึกษาแนวปฏิบัติในปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข ผลการศึกษา พบว่า เทศบาลตำบลควนเนียงดำเนินการลดขยะในพื้นที่โดยการเก็บถังขยะที่เคยวางไว้ตามท้องถนนในพื้นที่เทศบาลฯ ออกทั้งหมด ใช้วิธีการให้ประชาชนใช้ถุงดำใส่ขยะให้นำถุงขยะมาวางไว้หน้าบ้านของตนเองเพื่อรอเทศบาลฯ มาเก็บกำจัด ซึ่งวิธีการนี้สามารถลดขยะได้มาก

3. การแปรรูปหรือการแปรสภาพขยะ พบว่า สำนักงานเขตในกรุงเทพมหานครมีแนวทางการแปรรูปขยะอินทรีย์ เช่น เศษอาหารและเศษผักผลไม้ ให้เป็นปุ๋ยหมักหรือพลังงานไฟฟ้า โดยนำผลผลิตมาใช้ภายในองค์กรและแจกจ่ายให้ประชาชนตามนโยบายลดขยะต้นทาง แต่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกและแปรรูปขยะยังไม่เป็นที่แพร่หลาย เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ของสำนักงานเขตยังไม่ครอบคลุม ส่งผลให้มีขยะรีไซเคิลปะปนในขยะทั่วไปในสัดส่วนที่สูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอนก ฝ่ายจำปา (2563) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลจอมศรี อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การลดปริมาณขยะภายในครัวเรือนและจากแหล่งกำเนิด การคัดแยกและการเก็บรวบรวมขยะ และการนำกลับมาใช้ซ้ำและนำไปกำจัด รวมถึงการจัดตั้งกองทุนขยะเพื่อสวัสดิการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวิข สัตยารักษ์ (2566) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการขยะในพื้นที่เทศบาลตำบลควนเนียง จังหวัดสงขลา: การศึกษาแนวปฏิบัติในปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข ผลการศึกษาพบว่าทางเทศบาลยึดแนวทางการจัดการขยะตามหลักการ 3R ได้แก่ Reduce การลดปริมาณขยะ Reuse การนำกลับมาใช้ใหม่ Recycle การเปลี่ยนสิ่งที่เก่าและไร้ประโยชน์ให้เป็นสิ่งใหม่ที่มีประโยชน์

4. การขนถ่ายและการขนส่งขยะ พบว่า การขนถ่ายและการขนส่งขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานครดำเนินการตามระบบที่กำหนดอย่างเหมาะสม โดยมีการแยกประเภทขยะและกำหนดรอบการเก็บขนอย่างชัดเจน พร้อมทั้งส่งต่อไปยังศูนย์กำจัดขยะหรือพื้นที่ฝังกลบในต่างจังหวัดตามประเภทขยะ อย่างไรก็ตามยังพบปัญหาในพื้นที่ชุมชนที่มีทางสัญจรแคบ และพฤติกรรมการทิ้งขยะไม่เป็นเวลา ส่งผลให้เกิดขยะตกค้าง จึงมีข้อเสนอให้จัดตั้งโรงหมักปุ๋ยในเขตพื้นที่เพื่อลดภาระการขนส่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐชานันท์ วงศ์มูลธิกร และคณะ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการขยะสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษาเทศบาลตำบลป่าสัก อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลป่าสักมีการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบ คือ แบ่งเป็นการบริหารจัดการขยะออกเป็นต้นทาง กลางทาง และปลายทาง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุณรัตน์ฐิตา อิศริยาพร (2562) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมของจังหวัดอำนาจเจริญ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลปทุมราชวงศาใช้วิธีการรวบรวม การจัดเก็บ การเก็บขน การขนส่งมาในพื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลปทุมราชวงศาด้วยวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบการฝังกลบ การเทกอง การเผากลางแจ้ง การบริหารจัดการขยะมูลฝอยนั้น โดยทางเทศบาลตำบลปทุมราชวงศาเป็นผู้ดำเนินการจัดการเองทั้งหมด

5. การกำจัดขยะมูลฝอย พบว่า การกำจัดขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานครยังคงใช้วิธีฝังกลบเป็นหลัก ส่วนวิธีอื่น เช่น การเผาเพื่อผลิตพลังงาน การทำปุ๋ยหมัก และการกำจัดแบบเชิงกลชีวภาพ ยังมีสัดส่วนจำกัด โดยศูนย์กำจัดหลัก ได้แก่ อ่อนนุช หนองแขม และสายไหม ยังไม่สามารถรองรับปริมาณขยะได้อย่างเพียงพอ กรุงเทพมหานครจึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนผ่านระบบ BOT (Build-Operate-Transfer) เพื่อพัฒนาระบบกำจัดขยะให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อกังวลจากภาคประชาชนและนักวิชาการเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการกำจัดที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุณรัตน์ฐิตา อิศริยาพร (2562) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมของจังหวัดอำนาจเจริญ ผลการศึกษาวิจัยพบว่าวิธีการจัดการขยะมูลฝอยและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยทั้งจังหวัดโดยวิธีการฝังกลบ สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุสรณ์ ปัตตนาภรณ์ (2563) ได้ศึกษา

เรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กรุงเทพมหานครกำลังดำเนินการหาเทคนิคและวิธีการที่กระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงานได้ เกิดประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของกรุงเทพมหานคร รวมถึงการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการขยะโดยนำเอารูปแบบและวิธีการจากต่างประเทศมาใช้ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีระบบ และมีมาตรการป้องกันปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อประชาชนในอนาคตอย่างต่อเนื่อง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ การขาดความร่วมมือจากประชาชนในการคัดแยกและทิ้งขยะอย่างถูกต้อง การลักลอบทิ้งขยะในพื้นที่ต้องห้าม การขาดแคลนงบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์ รวมถึงข้อจำกัดด้านอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานบางประการ ขณะเดียวกันปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นจากพฤติกรรมบริโภค การขยายตัวของประชากร รวมถึงขยะอันตรายและขยะติดเชื้อที่เพิ่มขึ้น ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการจัดเก็บและกำจัดอย่างมีประสิทธิภาพ และการมีแผนจัดการขยะหลายฉบับยังส่งผลให้การดำเนินงานขาดความชัดเจนและความต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุสรณ์ ปัตตนาภรณ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอีก 2 ปัจจัย ได้แก่ คนและงบประมาณ ซึ่งถือว่าสำคัญมากและเป็นปัญหามากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกริช กาญจนกิจ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษพบว่า ปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานครและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตปริมณฑล ด้านบุคลากรพบว่า มีการโยกย้ายบุคลากร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรณชนก สังข์ชัย (2565) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการขยะของกรุงเทพมหานครสู่เป้าหมายตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ 20 ปี ผลการศึกษพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนการจัดการขยะของกรุงเทพมหานครสู่เป้าหมายตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ 20 ปี มีจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะขององค์กร ประสิทธิภาพในการวางแผนและควบคุม ภาวะผู้นำและความร่วมมือ การเมืองและการบริหารสิ่งแวดล้อมภายนอก และกฎหมาย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า แนวทางการบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร พบว่า ควรเน้นการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด พร้อมเพิ่มบทลงโทษเพื่อสร้างความตระหนักแก่ผู้กระทำผิด ส่งเสริมการลดและคัดแยกขยะต้นทางด้วยมาตรการจูงใจและให้ความรู้เรื่องหลัก 3Rs อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดตั้งถังขยะแยกประเภทให้เพียงพอเพื่อความชัดเจนในการเก็บรวบรวม นอกจากนี้ จำเป็นต้องพัฒนาระบบกำจัดขยะให้มีประสิทธิภาพรองรับปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการขยะอย่างบูรณาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตริยากานต์ พรหมคำ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางที่สำคัญคือ การสร้างองค์ความรู้ตามหลักวิชาการในการจัดการขยะมูลฝอยให้กับประชาชนนำไปปฏิบัติในระดับครัวเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พันเอกประดิษฐ์ ประดุงพรหม (2563) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของศูนย์การทหารปืนใหญ่อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่า ใช้หลักของการจัดการขยะมูลฝอย การสร้างแรงจูงใจ การยกย่องชมเชย การสร้างการมีจิตสำนึก การสร้างความเข้าใจ และตระหนักในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการขยะให้กับผู้บังคับบัญชา กำลังพล ครอบครัว และพลทหาร และการสร้างเครือข่ายในการจัดการขยะ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานราชการและเทศบาล

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้ศึกษาพบว่า สำนักงานเขตกรุงเทพมหานครมีการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ให้ความรู้ การแยกประเภทขยะ และกำจัดตามมาตรฐาน แต่ยังพบปัญหาด้านความร่วมมือ งบประมาณ กำลังคน และอุปกรณ์ไม่เพียงพอ รวมถึงข้อจำกัดด้านอำนาจและแผนงานที่ซับซ้อน ขยะอันตรายเพิ่มขึ้นเป็นความท้าทายหลัก แนวทางแก้ไขคือการบังคับใช้กฎหมาย ส่งเสริมจูงใจ และพัฒนาระบบกำจัดขยะอย่างมีประสิทธิภาพ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้ว่ากรุงเทพมหานครและผู้อำนวยการเขตควรมีการเพิ่มบทลงโทษการทิ้งขยะไม่เป็นที่ ไม่ถูกถัง อย่างจริงจัง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสร้างวินัยในการของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

1.2 ผู้ว่ากรุงเทพมหานครควรมีนโยบายในการควบคุมกำกับดูแลและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานครตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง เพื่อให้การบริหารจัดการขยะมีประสิทธิภาพและบรรลุประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.3 ควรมีการมอบอำนาจให้สำนักงานเขตมากขึ้น เช่น การเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อภาชนะรองรับขยะมูลฝอยในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยตนเอง เป็นต้น เพื่อให้การบริหารจัดการขยะมีศักยภาพ เกิดความรวดเร็วและเพียงพอต่อการรองรับปริมาณขยะมูลฝอยในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานเขตนั้น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานครในพื้นที่ที่นอกเหนือจากพื้นที่การศึกษาในครั้งนี้

2.2 ควรศึกษาวัฏกรรมการกำจัดขยะที่เหมาะสมของกรุงเทพมหานคร

2.3 ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2563). คู่มือแนวทางและข้อกำหนดเบื้องต้น การลดและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมควบคุมมลพิษ. (2565). รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ.

จักรกริช กาญจนกิจ. (2565). การจัดการขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ใน *ดัชนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ณัฐชานันท์ วงศ์มูลิธิกร และคณะ. (2565). การบริหารจัดการขยะสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน . *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 5(4), 55–70.
- ตริยากานต์ พรหมคำ. (2563). การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารชุมชนวิจัยและพัฒนาสังคม*, 14(4), 52–62.
- ไทยพับลิก้า. (2565). *วาระซ่อมกรุงเทพฯ: แผนการจัดการขยะกทม. 20 ปี ยังคง 'ล้นเมือง'* ต่อไป. เรียกใช้เมื่อ 26 กันยายน 2567 จาก <https://thaipublica.org/2022/05/bangkok-agenda06-2565/>
- ธารา บัวคำศรี. (2562). *กรุงเทพฯ กับปัญหาขยะล้นเมือง*. เรียกใช้เมื่อ 26 กันยายน 2567 จาก <https://www.ngobiz.org/home/2019/08/กรุงเทพฯ-กับปัญหาขยะล้น/>
- ปวิช สัตยารักษ์. (2566). การบริหารจัดการขยะในพื้นที่เทศบาลตำบลควนเนียง จังหวัดสงขลา : การศึกษาแนวปฏิบัติในปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข. ใน *สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*.
- ปฐมนัฐย์ดา อีสริยาพร. (2562). รูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมของจังหวัด อำนาจเจริญ. *Journal of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University*, 4(2), 52-63.
- พันเอกประดิพัทธ์ ประดุจพรม. (2563). แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของศูนย์การทหารปืนใหญ่ อย่างมีประสิทธิภาพ. ใน *รายงานการวิจัย. วิทยาลัยการทัพบก*.
- สถาบันเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2564). *ปัญหาและแนวทางการจัดการขยะของประเทศไทย*. เรียกใช้เมื่อ 26 กันยายน 2567 จาก <https://www.nstda-tiis.or.th/th-waste-management-andrecommendations>
- สังข์ชัย, ธรณชนก. (2565). การจัดการขยะของกรุงเทพมหานครสู่เป้าหมายตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ 20 ปี. ใน *สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.

- สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร. (2556). *แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชน กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร.
- อนุสรณ์ ปัตตนาภรณ์. (2563). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยใน กรุงเทพมหานคร. *Journal of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University*, 4(2), 33-40.
- เอนก ฝ่ายจำปา. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์กรบริหาร ส่วนตำบลจอมศรี อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย. *วารสารสภาการสาธารณสุขชุมชน*, 2(1), 1-17.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1980). *Participations place in rural development: Seeking clarity through specificity*. New York: World Developments.
- Dankhunthot, S. (2 0 1 7). *Waste over the city, plastic over the world*. Retrieved November 12, 2024 from <https://greennews.agency/?p=1777>.
- Greenpeace. (2022). *ความล้มเหลวของการบริหารจัดการขยะในกรุงเทพฯ*. เรียกใช้เมื่อ 26 กันยายน 2567 จาก <https://www.greenpeace.org/thailand/story/9019/bma-failure/>
- Jamphong, P. & Chuin, S. (2 0 1 7). *Solid waste management*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- School of Changemakers. (2021). *สถานการณ์ปัญหาขยะในประเทศไทย*. เรียกใช้เมื่อ 26 มิถุนายน 2566 จาก <https://www.schoolofchangemakers.com/about>